

BELGISCHE SENAAAT

ZITTING 2001-2002

24 APRIL 2002

Wetsontwerp ter vervanging van artikel 293 van het Wetboek van strafvordering teneinde de beschuldigde bijstand door een advocaat te verlenen

Evocatieprocedure

**VERSLAG
NAMENS DE COMMISSIE
VOOR DE JUSTITIE
UITGEBRACHT
DOOR MEVROUW NYSSENS**

I. PROCEDURE

Dit wetsontwerp, dat onder de facultatief bicamerale procedure valt, werd op 14 maart 2002 in de Kamer van volksvertegenwoordigers eenparig goedgekeurd door de 140 aanwezige leden. Het werd op dezelfde datum overgezonden naar de Senaat. Op 15 april 2002 werd het door 15 senatoren geëvoceerd.

De onderzoekstermijn verstrijkt op 14 juni 2002.

De commissie voor de Justitie heeft dit wetsontwerp behandeld in zijn vergadering van 24 april 2002, in aanwezigheid van de minister van Justitie.

Aan de werkzaamheden van de commissie hebben deelgenomen:

1. Vaste leden: de heer Dubié, voorzitter; de dames De Schamphelaere, de T' Serclaes, Kaçar, de heren Mahoux, Ramoudt, Steverlyncq, Vandenberghe, des dames Vanlerberghe en Nyssens, rapporteur.

Zie:

Stukken van de Senaat:

2-1079 - 2001/2002:

Nr. 1: Ontwerp geëvoceerd door de Senaat.
Nr. 2: Amendementen.

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 2001-2002

24 AVRIL 2002

Projet de loi remplaçant, en vue d'assurer l'assistance de l'accusé par un avocat, l'article 293 du Code d'instruction criminelle

Procédure d'évocation

**RAPPORT
FAIT AU NOM
DE LA COMMISSION
DE LA JUSTICE
PAR MME NYSSENS**

I. PROCÉDURE

Le présent projet de loi, qui relève de la procédure facultativement bicamérale, a été adopté par la Chambre des représentants le 14 mars 2002 à l'unanimité des 140 membres présents et a été transmis au Sénat le même jour. Il a été évoqué le 15 avril 2002 par 15 sénateurs.

Le délai d'examen expire le 14 juin 2002.

La Commission de la justice a discuté de ce projet de loi en présence du ministre de la Justice lors de sa réunion du 24 avril 2002.

Ont participé aux travaux de la commission:

1. Membres effectifs: M. Dubié, président; Mmes De Schamphelaere, de T' Serclaes, Kaçar, MM. Mahoux, Ramoudt, Steverlyncq, Vandenberghe, Mmes Vanlerberghe et Nyssens, rapporteuse.

Voir:

Documents du Sénat:

2-1079 - 2001/2002:

N° 1: Projet évoqué par le Sénat.
N° 2: Amendements.

II. INLEIDENDE UITEENZETTING DOOR DE MINISTER VAN JUSTITIE

De minister herinnert eraan dat het voorliggende ontwerp zijn oorsprong heeft in een parlementair initiatief van de heren Giet en Erdman en dat de indieners opnieuw het beginsel willen doen invoeren dat de beschuldigde door een advocaat wordt bijgestaan wanneer hij voor het hof van assisen moet verschijnen.

Verscheidene recente wetten, waaronder de wet van 30 juni 2000, hebben de rechtspleging voor het hof van assisen gewijzigd met het oog op een rationalisering. Bij het aanpassen van de bepalingen van het Wetboek van strafvordering inzake de rechtspleging voor het hof, heeft de wetgever door onachtzaamheid de bepalingen opgeheven over de keuze of de toevoeging van een advocaat. Voortaan belet dus niets dat de beschuldigde zichzelf verdedigt, indien hij dat wenst, en kan de voorzitter ambtshalve geen advocaat meer aanstellen. Omdat een dergelijke regeling de rechten van de verdediging niet voldoende waarborgt, heeft de Kamer besloten het huidige artikel 293 van het Wetboek van strafvordering te vervangen, de ambtshalve toevoeging van een advocaat opnieuw in te voeren om de beschuldigde bij te staan, wanneer die geen raadsman heeft gekozen.

III. BESPREKING

De heer Vandenberghe c.s. dienen amendement nr. 1 in (stuk Senaat, nr. 2-1079/2), dat ertoe strekt de sanctie van nietigheid, waarin het voorgestelde artikel 293 van het Wetboek van strafvordering voorziet, te vervangen door die van opschorting van de debatten tot er een advocaat is aangesteld.

De indieners menen dat de oplossing waarvoor de Kamer heeft gekozen, te radicaal is. Ze dreigt te leiden tot de vrijspraak van de beschuldigde als gevolg van een procedurefout. Het amendement stelt voor dat wanneer de beschuldigde geen advocaat heeft gekozen om hem bij zijn verdediging te helpen, de voorzitter er ambtshalve een aanstelt. In dat geval schort de voorzitter de procedure op voor een termijn waarover hij naar billijkheid oordeelt en die de verdediging de gelegenheid moet geven zich terdege voor te bereiden. Wanneer de beschuldigde «*in extremis*» op de zitting een raadsman kiest, is dezelfde regel van toepassing.

De heer Mahoux steunt amendement nr. 1, omdat de voorgestelde opschorting van de procedure het risico op cassatie vermindert.

Mevrouw Nyssens vraagt wat de gevolgen zijn wanneer de beschuldigde de bijstand van een advocaat blijft weigeren. Wat is de rol van de advocaat dan?

De minister antwoordt dat de rol van de advocaat in dergelijke situatie beperkt blijft tot de algemene

II. EXPOSÉ INTRODUCTIF DU MINISTRE DE LA JUSTICE

Le ministre rappelle que le projet à l'examen trouve son origine dans une initiative parlementaire de MM. Giet et Erdman et qu'il vise à rendre à nouveau obligatoire la présence d'un avocat pour assister l'accusé lors de sa comparution devant la cour d'assises.

Plusieurs lois récentes, dont la loi du 30 juin 2000, ont modifié la procédure devant la cour d'assises dans le but de la rationaliser. Or, en adaptant les dispositions du Code d'instruction criminelle traitant de la procédure devant la cour d'assises, le législateur a, par inadvertance, abrogé les dispositions relatives au choix ou à la désignation d'un avocat. Dès lors, rien n'empêche désormais l'accusé de se défendre seul, s'il le souhaite, et rien ne permet au président de commettre un avocat d'office. Cette situation ne permettant pas de garantir pleinement les droits de la défense, la Chambre a décidé de remplacer l'actuel article 293 du Code d'instruction criminelle afin de réintroduire la désignation d'office d'un avocat pour assister l'accusé qui n'a pas fait choix d'un conseil.

III. DISCUSSION

M. Vandenberghe et consorts déposent un amendement n° 1 (doc. Sénat, n° 2-1079/2) qui vise à remplacer la sanction de la nullité prévue à l'article 293 proposé du Code d'instruction criminelle par celle de la suspension des débats jusqu'au moment où un avocat est désigné.

Les auteurs estiment que la solution retenue par la Chambre est trop radicale. Cela risque d'aboutir à l'acquiescement d'un accusé à la suite d'une erreur de procédure. L'amendement propose que, lorsque l'accusé n'a pas choisi d'avocat pour l'aider dans sa défense, le président lui en désigne un d'office. Dans ce cas, le président suspend la procédure pour un délai qu'il apprécie en équité et qui doit permettre une préparation correcte de la défense. La même solution est appliquée lorsque l'accusé choisit «*in extremis*» un conseil à l'audience.

M. Mahoux soutient l'amendement n° 1 car la suspension de la procédure qui y est proposée réduit le risque de cassation.

Mme Nyssens demande ce qui se passera dans l'hypothèse où l'accusé persiste à refuser l'assistance d'un avocat. Quel sera dans ce cas le rôle de l'avocat?

Le ministre répond que le rôle de l'avocat se limite, dans une telle situation, aux principes généraux de la

diensten van de verdediging. Hij verklaart dat hij het eens is met amendement nr. 1, omdat het voorziet in een beter aangepaste straf dan de nietigheid.

IV. STEMMINGEN

Artikel 1

Artikel 1 wordt aangenomen bij eenparigheid van de 8 aanwezige leden.

Artikel 2

Amendement nr. 1 wordt aangenomen bij eenparigheid van de 8 aanwezige leden.

Het geamendeerde artikel 2 wordt vervolgens aangenomen bij eenparigheid van de 8 aanwezige leden.

Het aldus geamendeerde wetsontwerp wordt aangenomen bij eenparigheid van de 8 aanwezige leden.

Eveneens eenparig wordt vertrouwen geschonken aan de rapporteur voor het opstellen van dit verslag.

De rapporteur,

Clothilde NYSSSENS.

De voorzitter,

Josy DUBIÉ.

défense. L'intervenant déclare par ailleurs se rallier à l'amendement n° 1 car il prévoit une sanction plus proportionnée que la nullité.

IV. VOTES

Article 1er

L'article 1er est adopté à l'unanimité des 8 membres présents.

Article 2

L'amendement n° 1 est adopté à l'unanimité des 8 membres présents.

L'article 2 amendé est ensuite adopté à l'unanimité des 8 membres présents.

Le projet de loi, ainsi amendé, est adopté à l'unanimité des 8 membres présents.

À la même unanimité, confiance a été faite à la rapporteuse pour la rédaction du présent rapport.

La rapporteuse,

Clotilde NYSSSENS.

Le président,

Josy DUBIÉ.